

Eksports vai piegāde ES teritorijā?

Dace Everte, ZAB "Sorainen", vecākā nodokļu menedžere

<https://ifinances.lv/raksti/nodokli/pievienotas-vertibas-nodoklis/eksports-vai-piegade-es-teritorija/15957>

Latvijas uzņēmums, pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātājs, iepērk preces no cita uzņēmuma, arī PVN maksātāja, Lietuvā, lai tālāk no Latvijas un Lietuvas teritorijas tās eksportētu uz trešajām valstīm. Eksporta deklarācija tiek noformēta Latvijā un Lietuvā. Vai Latvijas uzņēmumam, iepērkot šīs preces no Lietuvas uzņēmuma, PVN jāpiemēro reversā saskaņā ar Padomes direktīvas [2006/112/EK](#) (par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu) 138. panta 1. punktu (piegāde Eiropas Savienības (ES) teritorijā) vai tomēr šis darījums skaitās kā eksporta darījums un jānorāda 146. panta 1. punkts?

Atbilstoši lasītāja aprakstītajai situācijai ir divas situācijas:

1. Uzņēmums precī saņem Lietuvā un no Lietuvas eksportē;
2. Uzņēmums precī vispirms no Lietuvas saņem Latvijā un pēc tam to eksportē.

1. gadījumā, ja eksportu no Lietuvas uz trešajām valstīm noformē pats Latvijas uzņēmums, tad darījumi varētu tikt kvalificēti kā:

- vietējā iegāde no Lietuvas uzņēmuma (ar vietējo Lietuvas PVN);
- eksports uz trešajām valstīm (atbrīvots no PVN atbilstoši [direktīvas](#) 146. panta 1. punktam).

Preču piegāde ES teritorijā šajā gadījumā netiek veikta.

Vispirms lasītājam vajadzētu vērsties Lietuvas nodokļu administrācijā un noskaidrot, vai šī darbība varētu radīt tam PVN reģistrācijas pienākumu (šie nosacījumi katrā dalībvalstī atšķiras), jo preču nosūtīšana notiek no Lietuvas teritorijas. Tādā gadījumā gan priekšnodokļa atskaitījumi par preču iegādi, gan eksporta darījumi būtu jāuzrāda šī uzņēmuma Lietuvas PVN deklarācijās.

Ja uzņēmums neregistrējas Lietuvā, tad Latvijas PVN deklarācijā atspoguļojams būtu tikai eksporta darījums – uzrādot to Latvijas PVN deklarācijas 48.1. ailē. Savukārt Lietuvā samaksāto PVN uzņēmumam jāatprasa, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienesta (VID) elektroniskās deklarēšanas sistēmā pieteikumu par citā dalībvalstī samaksātā PVN atmaksu. Lasītājam jāreķinās, ka, salīdzinot PVN deklarācijas datus ar muitas datiem, visticamāk, VID par šīm deklarācijām uzdos papildu jautājumus, jo eksports ir noticis Lietuvā un Latvijas VID Lietuvas muitas datus savā datu analizē parasti neiekļauj.

Ja eksportu ir noformējis Lietuvas piegādātājs, tad tas uzrādīs darījumu kā preces eksportu uz trešajām valstīm, bet Latvijas uzņēmums, kas iegādājas un tālāk pārdod precis jau pēc eksporta noformēšanas – kā citā valstī veiktos darījumus (48.2 aile). Vienlaikus jānodrošina, lai šādā gadījumā Latvijas uzņēmuma rīcībā ir pietiekami pierādījumi, kas ļauj izsekot darījuma norisei un ekonomiskajai būtībai.

2. gadījumā, ja vispirms no Lietuvas precis saņem Latvijā un pēc tam to eksportē, darījumus kvalificē:

- Lietuvas uzņēmumam – preču piegāde ES teritorijā;
- Latvijas uzņēmumam – preču iegāde ES teritorijā;
- Latvijas uzņēmumam – preču eksports.

Lietuvas uzņēmums preču piegādei ES teritorijā piemēros 0% PVN saskaņā ar [direktīvas](#) 138. panta 1. punktu.

Preču saņemšana Latvijas uzņēmumam ir jāapliek ar PVN apgrieztā kārtībā, tas ir, jāuzrāda PVN deklarācijas 50. rindā (preču vērtība) un 55. rindā (aprēķinātais PVN). Ja tiek veikta apliekama darbība, uzņēmumam ir tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu par preču iegādi – 64. rindā (atskaitāmais priekšnodoklis).

Veicot eksportu, Latvijas uzņēmums darījumam piemēros 0% PVN likmi saskaņā ar [direktīvas](#) 146. panta 1. punktu un uzrādīs PVN deklarācijas 48.1. ailē. Latvijas uzņēmuma rīcībā ir jābūt eksporta faktu pamatojošiem dokumentiem – muitas deklarācijai. Šaubu gadījumā VID varētu veikt arī citu attaisnojuma dokumentu pārbaudes (rēķini, samaksas dokumenti, transporta pierādījumi, līgumi ar pircēju).